

Klimatické zmeny: Nezastaviteľné hnutie preberá iniciatívu

António Guterres

V predvečer septembrového Klimatického summitu OSN sa na celom svete zmobilizovali milióny mladých mužov a žien a povedali svetovým lídrom: „Sklamali ste nás.“

A majú pravdu.

Emisie sa zvyšujú na celom svete. Stúpa teplota. Dopad na oceány, lesy, správanie sa počasia, biodiverzitu, produkciu potravín, vodu, pracovné príležitosti a v konečnom dôsledku aj životy, je hrozivý – a bude len horší.

Veda sa nedá poprieť. V mnohých regiónoch však ľudia nepotrebujú ani tabuľky, ani grafy, aby pochopili klimatickú krízu. Stačí, ak sa pozrú von z okna.

Klimatický chaos sa prejavuje v reálnom čase: od Kalifornie, cez Karibik, Afriku až za hranice arktického územia. Tí, čo k tomuto problému prispeli najmenej, trpia najviac.

Videl som to na vlastné oči: cyklónom bitý Mozambik, hurikánom zdevastované Bahamy, aj zvýšenú hladinu oceánov v Južnom Tichomorí.

Zvolal som Klimatický summit, aby poslúžil ako odrazový mostík a posunul nás správnym smerom pred kľúčovými záverečnými termínmi 2020 stanovenými Parížskym dohovorom o klimatických zmenách. Mnohí lídri – z veľkého počtu krajín a odvetví – tieto ambície ešte znásobili.

Široká koalícia – nielen zástupcov vlád a mládeže, ale aj biznis sektoru, miest, investorov a občianskej spoločnosti – sa stretla, aby náš svet pohla smerom, ktorý zúfalo potrebuje na to, aby odvrátil klimatickú katastrofu.

Viac ako sedemdesiat krajín sa zaviazalo k uhlíkovej neutralite do roku 2050, hoci najväčší emitenti sa zatiaľ nepripojili. Rovnako tak sa k nulovým emisiám prihlásilo aj 100 miest, vrátane niekoľkých svetových metropol.

Najmenej sedemdesiat krajín ohlásilo úmysel urýchliť svoje národné plány v rámci Parížskeho dohovoru do roku 2020.

Malé ostrovné štáty sa spoločne zaviazali dosiahnuť uhlíkovú neutralitu a prejsť na 100% obnoviteľnú energiu do roku 2030.

Krajiny ako Pakistan, Guatemala, Kolumbia, Nigéria, Nový Zéland, Barbados vyhlásili, že zasadia viac ako 11 miliárd stromov.

Viac ako 100 lídrov v súkromnom sektore sa zaviazalo zrýchliť svoj prechod k zelenej ekonomike.

Skupina najväčších svetových investorov, ktorí majú pod kontrolou viac ako 2 bilióny USD, sa zaviazala prejsť na uhlíkovo neutrálne investičné portfólio do roku 2050.

Toto sú ďalšie kroky, ktoré sa pripojili k nedávnej výzve investorov reprezentujúcich takmer polovicu svetového investičného kapitálu – približne 34 biliónov USD – aby svetoví lídri priradili zmysluplnú cenu uhlíku a vyradili fosílna palivá a tepelnú energiu z uhlia na celom svete.

Medzinárodný rozvojový finančný klub sa zaviazal uvoľniť 1 bilión USD na podporu čistej energie do roku 2025 v 20 najmenej rozvinutých krajinách.

Jedna tretina globálneho bankového sektora chce zosúladiť svoje aktivity s ambíciami Parížskeho dohovoru a Cieľmi udržateľného rozvoja.

Summit taktiež ukázal možnosti, vďaka ktorým môžu mestá a globálny priemysel, ako napríklad preprava, dosiahnuť výrazné zníženie emisií. Iniciatívy na ochranu lesov a vodných zdrojov boli taktiež zdôraznené.

Všetky tieto kroky sú dôležité – nie však dostatočné.

Cieľom summitu bolo od začiatku rozčeriť hladinu a zrýchliť aktivitu v masovom meradle. Poslúžil aj ako celosvetová platforma pre nastolenie tvrdej pravdy. Pomohol nasmerovať reflektory na tých, ktorí vedú, aj na tých, ktorí nie. Popierači a veľkí emitenti sa nemajú kam schovať.

Nadalej ich budem povzbudzovať, aby urobili ešte viac na domácej scéne, a pokračovali v zelených ekonomických riešeniach po celom svete.

Naša planéta potrebuje svižné opatrenia na skutočne celoplanetárnej úrovni. To sa nedá dosiahnuť za jeden deň a nemôže sa to udiť bez plného zapojenia sa tých, ktorí k tejto kríze prispeli najviac.

Ak sa má tento svet vyhnúť klimatickému útesu, je potrebné urobiť ešte oveľa viac – rešpektovať výzvu vedeckej komunity, znížiť emisie skleníkových plynov o 45% do 2030, dosiahnuť uhlíkovú neutralitu do 2050 a obmedziť zvyšovanie teploty na 1,5 °C do konca tohto storočia. To je spôsob ako môžeme zabezpečiť budúcnosť pre náš svet.

Zdá sa, že od uhlia je stále závislých mnoho krajín, a to aj napriek tomu, že už máme k dispozícii lacnejšie a ekologickejšie alternatívy. Potrebujeme zlepšiť uhlíkovú cenotvorbu, zabrániť vzniku nových uhoľných elektrární do 2020 a zastaviť rozdávanie triliónov dolárov ťažko zarobených daňovými poplatníkmi do upadajúceho priemyslu fosílnych palív, ktorý spúšťa hurikány, šíri tropické choroby a vyostreňuje konflikty.

Rozvinuté krajiny musia zároveň splniť svoje záväzky a poskytnúť 100 miliárd USD z verejných a súkromných zdrojov do roku 2020 na zmiernenie a prispôsobenie sa v rozvojových krajinách.

Zabezpečím, aby krajiny, súkromný sektor a miestne orgány boli brané na zodpovednosť za záväzky, ku ktorým sa zaviazali. Začneme v decembri na Klimatickej konferencii v čilskom Santiagu. OSN jednotne podporuje realizáciu týchto iniciatív.

Klimatické zmeny určujú pulz našej doby.

Veda nám hovorí, že naším súčasným tempom budeme čeliť globálnemu otepleniu najmenej o 3°C do konca tohto storočia. Ja tu už nebudem, ale moje vnučky áno.

Odmietam byť komplicom pri ničení ich jediného domova.

Mladí ľudia, OSN – a čoraz väčší počet lídrov zo sektoru biznisu, financií, vlády a občianskej spoločnosti – skrátka mnohí z nás – sa mobilizujú a konajú.

Ak však chceme uspieť, potrebujeme, aby sa k nám pridali ďalší a ďalší.

Máme pred sebou ešte dlhú cestu. No karavána sa už pohla.

António Guterres je generálnym tajomníkom OSN.